

TÁRSADALMI, MŰSZAKI, BÁNYÁSZATI és KOHÁSZATI HETI SZAKLAP.

SZERKESZTI:

LITSCHAUER LAJOS

kir. főmérnök, a selmeczbányai m. kir. bányaiskola
ügyvezető szaktanára.

Megjelenik: Minden vasárnap.

Előfizetési ára: Egy évre 12 korona.

Mentés a bányászatban.

Folyó év június hó 10-ike és 14-ike között a Majna melletti Frankfurtban a mentésügy szervezése körül tartott első nemzetközi kongresszus alkalmával és keretében a bányamivelés körzetében szervezendő mentőszolgálat tárgyalásai igen élénk részvételnek örvendtek. A világ minden részéből összesereglett szakemberek, nagy számmal vettek részt a tanácskozásokban; a bányászati mentésügy terén szerzett tapasztalatokat behatóan ismertetve, azokat lehetőleg minden oldalról megvilágították és részletekig menő tárgyalás révén sok nagy és üdvös eszmét penditettek meg.

Természetes dolog, hogy a bányamiveléssel foglalkozó szakemberek már rég időtől fogva napirenden tartják a bányászati mentésügy fejlesztésének kérdését s az is természetes dolog, hogy teljesen tisztában vannak avval, hogy ezen szolgálati ág célirányos kifejlesztése sokkal nagyobb nehézségekkel áll szemben, mint az ipari tevékenység bármely más ágazata. A bányamivelés üzemének intenzitása és a bányák terjedelmének és mélységének vele járó arányla-

gos növekedése, a mentőszerek tökéletesítésének és a bányászati mentőszolgálat egységes szervezésének követelését aktuálissá tették.

Európa köszénbányamiveléssel foglalkozó államaiban, már igen nagy azon bányamérnökök, bányatisztek, bányaaaltisztek és bányamunkások száma, a kik a technika modern vívmányainak tökéleteségében és a mentőkészülékek használatának tervszerű gyakorlatában teljesen megbiznak és így a veszedelmes gázokkal megtelt bányáüregekbe való leszállást és a robbanó gázokkal küzdő szénbányákban való munkateljesítést nem minősítik túlságosan veszedelmes vállalkozásnak. Tapasztalásból tudjuk, hogy egyrészt az ártalmas gázok áramlásától meglepett embereknek a veszélyeztetett bányaosztályból való kimentése a lehetőleg legnehezebben megoldható feladatok egyike s így a mentőkészülékek tökéletesítése állandóan napirenden tartandó, másrészt azonban azt is tudjuk, hogy a tűzoltás mintájára szervezett, egyúttal azonban a bányamivelés különleges viszonyaihoz alkalmazkodó intézménnyel és hozzá illő szereléssel a robbanások és a bányatüzek veszedelmével is sikeresen szembe lehet szállani és helyesen szervezett bányászati mentőcsapatokkal nagy vagyont lehet a végső romlás veszedelmétől megmenteni.

A szénbányász legnagyobb ellenségei a gázekszplóziók és a bányatüzek és azok nyomában a bányák üregeiben szétáramló mérgező gázok, a miért is első sorban arra törekszik, hogy lehetőleg tökéle-

T Á R C Z A.

Kusza sorok.

— Emlékezés Jákó Gyulára. —

(Tárczatöredék a „Nagybánya és Vidéke“ 1908. évi 27. számából.)

Akkor jártam utoljára az abrudbányai temetőben, mikor ez előtt negyvenhét esztendővel az édes apámat temették.

De nem jól mondtam! Nem jártam, hanem ölben vittek. Boldogult nagyapám vett hatalmas karjaiba s én szösze fejemet ráhajtottam széles vállára.

Azóta gondolatban sokszor fölkerestem azt a pusztá elhagyott sirt s előhivogattam édes apám szellemét, hogy megerősítsen az élet emésztő küzdelmeiben.

Most gondolatban megint belépek az abrudbányai temető kitért kapuján s elkisérek egy virággal borított koporsót utolsó útjára.

Daliás levettét tesznek örök nyugalomra! Ifjúkorom hűséges társát, a jó barátot, a nemes szívű pajtást, s mélázva nézek bele a

tes, lehetőleg megbízható oly készülékeket szerkesszen, a melyek a mérges gázok által ellepet bányavágatokban való tartózkodást, minél hosszabb időn át lehetővé teszik. A hol nagyobb bányaszerencsétlenségek bekövetkeztek, a bányászati üzem viszonyainak sajátossága tökéletesen megokolja, hogy a robbanás által közvetlenül sujtott és elpusztult embereken kívül még igen sokan, mások is elpusztultak, habár őket a robbanás és a tűz közvetlenül nem is érte. Ezeket a bányászembereket a munkahelyeken, vagy menekülő útvjokon érte a halál és haláluk okozója mindig a szénokszid volt, mely a robbanás után, a bánya üregeit, tehát a menekülés útján fekvő vágatokat elárasztotta. Daczára az újabb időben nagy számmal forgalomba hozott lélegező és mentőkészülékeknek ezért, a jövőben bekövetkezendő bányagázrobbanások után is csak azok az emberek lesznek majd kimenthetőek, kik szerencsés véletlen vagy lélekjelenlétük folytán, az utógázok veszedelmes hatása ellen sikeresen védekezhettek.

Igen nagy jelentősége van ezen a téren azonban a tulajdonképeni mentőszolgálatnak is, még pedig különösen akkor, ha a bányásztechnikus gondoskodására bizott óriási nemzeti vagyont képviselő földalatti ásványkincsnek megtartása képezi a munkálatok feladatát. Ilyen feladatok előtt különösen akkor áll a bányásztechnikus, ha hirtelenül és váratlanul keletkezett, nevezetesen a szén önmagában való meggyuladásából eredő bányatüzek leküzdéséről, elfojtásáról és

végtelenségbe s bánatosan, de nem vádolva kérdezem: hát ennek miért kellett oly korán meghalnia?

De kérdéseimre nem várok feleletet senkitől! Az örök bölcsesség, akit mi mindenhatónak szoktunk nevezni, semmit sem tesz czéltalanul! S azért azok, kik a megboldogult szívéhez legközelebb állottak, nyugodjanak bele az Isten változhatatlan rendelésébe! A vén poéta sem tehet egyebet. Letörli barázdás arczáról azt a néhány könnyecseppet, aztán visszaszáll lelke a multba s föleleveníti azt az időt, melyet a daliás leventével együtt töltött.

Legyen ez a pár kusza sor egy cziprus ág az ő sirhalmára!

* * *

Fiatal életvidám legények voltunk ezelőtt egy jó negyedszázaddal. A Ludovika Akadémia falai közt készültünk a honvédtiszti vizsgálatra. A derék Jelencsik altábornagy volt a vizsgálati elnök, no meg mellette egy rakás generális.

Mikor Jákóra került a sor, az öreg Jelencsik végig huzott torzonborz bajuszán s kedvteléssel szólt a mellette ülő Csesznák generálishoz:

„Ilyen fiuk kellene a honvéd tiszti karba“

eloltásáról van szó, mert ekkor nemcsak a bányavagyon megmentésére, nemcsak a közvetetlenül veszélyeztetett emberéletnek a halál karmai közül való kiragadására, hanem arra is kell törekednie, hogy a bánya megmentése útján, a bányamunkások százainak és családtagjaik ezreinek a mindennapi kenyeret is biztosítsa.

(Folytatjuk.)

Nagyvasolvasztók Kiszámítása és szelvényméretezése.

Irta **Ehrenwerth József** tanár, Leobenben.*)

Egyedül jogosított fordítás. (5 szövegrejzzal.) Minden jog fentartva.

(Folytatás a 243. oldalhoz.)

Ha az összes adásanyagok, tehát az érez, a pótló anyag s tüzelőszer, döntő- vagy rétegvolumenjét, vagyis azon volumot, a melyben ezek a nagyolvasztóban egymás közé sorakoznak, a termelés

Mire Csesznák mosolyogva válaszolt: „Asszonyregementek meghódítására!”

Mert hát igazán szép fiu volt. Még férfi szemnek is jól esett végig nézni rajta.

Meg is kapta az aranybojtot föltétlenül. De megkapta volna amugyan is, amint mi többiek megkaptuk, kik ugyancsak nem voltunk Adoniszok, mert volt bennünk lelkesedés, ambíció s a mi fő: erős magyar érzés. Nem is volt köztünk szebb, daliásabb katonatiszt nálánál. Modora pedig páratlanul behizelgő volt.

S bár erőteljes, széles vállu, jó tüdejünek látszott, a hosszas fáradoalmakat még sem bírta.

Piskinél történt a királygyakorlatokon, hogy a hosszas gyaloglásban a szédítő „agy melegben kidőlt a sorból.

Az ő századja éppen az enyém mellett volt s párhuzamosan haladtunk egy tarlón keresztül egy dombra, mikor a kürtös jelezte a király érkezését. Ebben a pillanatban átkiáltott hozzám: „Szervusz Károly!” s azzal a kard kiesett kezéből s végig zuhant ő maga is a tarlón. Betegszállító kocsin vitték be Szászvárosra, hova estére

*) Öst. Zft. f. Berg. u. Hüttenwesens. 1908. 19. sz.

tonnájaként v_m -el; p -vel a tonnákban kifejezett óránként való termelés mennyiségét és z -vel az olvasztás órákban kifejezett időtartamát, jelezzük, — akkor

$$V = p \cdot v_m.$$

vagyis oly olvasztó kemenczének a volumenje, mely p t óránként való termeléssel és egy órás olvasztóidőtartammal dolgozik. Ezért

$$V = p \cdot v_m \cdot z.$$

az olvasztónak hatásos üregtartalma, kivánt óránként vagy naponként számított termelés és z -vel jelölt választott olvasztót mellett.

Hogy a számítást végezhesük, mindenekelőtt azon a termelés minden tonnájára eső, összes volument kell megállapítanunk, a mely nagyolvasztó-kemenczében egymás közé sorakozó minden adásanyag öszletének megfelel. Ezt egyszerű és gyakorlati úton az által állapíthatjuk meg, hogy a kérdéses anyagokat, az üzem követeléseinek megfelelő viszonylatokban, valamely magasabb hengeres térbe, esetleg valamely rendelkezésre álló kupoló kemenczébe vagy álló hengerbe, egymás fölé döntjük úgy, hogy az egymás közé sorakozás lehetőleg oly esélyeit teremtsük meg, melyek a nagyolvasztóban való sorakozódásuk körülményeinek leginkább megfelelnek. Ezért felül adagolunk, alul pedig a leérkezett adásokat részben lehúzzuk. Az eredmény így a lehetőség határai között, teljesen kielégítő lesz.

Feltéve, hogy a hely körülményei, vagy a viszonyok ilyenyszerű

magunk is bevonultunk. De Jákót akkor már egy pohár habzó sör mellett találtuk a Transilvániában.

Nagy-Enyeden meg oly fényes honvédbált rendeztünk, hogy tudomásom szerint mai napig is emlegetik a már azóta nagymamákká lett szép leányok, a kiknek szeme úgy röpköpött, mint a fecske. Nem egy szivben hagyott kedves emléket maga után.

Később a polgári életben sorsunk ismét összehozott. Együtt szolgáltunk pár évig egy kis erdélyi falucsában. Verőfényes szép napok voltak azok reánk nézve. Meleg vonzalom, igaz szeretet csatolt minket egymáshoz.

Mint házigazda, páratlanul vendégszerető, szives volt; nála mindig úgy éreztük magunkat, mint saját otthonunkban. Kertjét kiválóan gondozta s gyönyörű rózsáiból felséges csokrokkal látta el barátjait. Az a két óriás tujafa, melyet az ő keze ültetett, még most is disze a nagyági kertnek, hol ő annyit dolgozott. Csak az a szép ház, hol az ő szép kis leányai születtek, bomladozik, roskadozik, s gazdátlanul várja csendes összeomlását.

Jákónak irigye, ellensége soha nem volt. És ez a legnagyobb bírálat egy emberről, kinek a sorsa, daliás szépsége mellett, boldog

gyakorlati eljárást nem engednek meg, elegendő, ha az egyes adásanyagok döntővolumenjét és azok szemmagyságát legalább közelítőleg ismerjük, mert ilyenkor az összesített döntővolument, érezhető hiba ejtésének veszedelme nélkül, számítás útján is meg lehet állapítani.

Feltéve, hogy a tonna termelése kg.-ban B tüzelőanyagot, E érczet és Z pótlóanyagot kíván és

legyenek a m^3 -ként számított volumensúlyok b e

és z és feltételezve, hogy az összes anyagok szemmagysága egyforma, akkor a kemenczében is elfoglalt rétegvolumenjük, a termelés tonnája után

$$v_m = \frac{B}{b} + \frac{E}{e} + \frac{Z}{z}.$$

Az anyagok azonban csak ritkán birnak egyenlő szemmagysággal, ennek következtében a kisebb szemek az olvasztóban való le szállásuk közben a durvább szemek hézagai közé befészkelődnek, minek következtében az összesített döntővolumen ennek megfelelően csökken. A legtöbb esetben, a tüzelőanyagnak van a legnagyobb szemmagysága; kivételt tesz a szabály alól a kemény faszén, a mely többnyire igen sok porszénnel van keverve. Feltéve, hogy a tüzelőszert az, a mely legdarabosabb és feltéve, hogy $\frac{m}{n}$ arányszám fejezi ki döntővolumenjének hézagait, akkor:

családi kört, rendezett vagyoni viszonyokat s pályáján gyors előhaladást juttatott.

És most ez a levente kihült szívvel, feloszló testtel ott nyugszik az abrudbányai temetőben virággal borított hantok alatt. De elkísérte őt a mi szeretetünk a tulvilágra is. Sirja fölött az erdélyi hajnalok lángoló gyönyörűsége fog pirkadni.

Édes szülőföldem! Fogadd a te jóságos szivedbe az én ifjúkori barátomat, s adj neki csöndes nyugodalmat!

Hozzád pedig elköltözött barátom még van egy utolsó szó: „Az idő közelit, várj reánk, jövünk mi is.“

Révai Károly.

$$v_m = \left(1 - \frac{m}{n}\right) B/b + E/e + Z/z$$

a termelés tonnájának megfelelő összesített döntő volumen. m/n , koksznál és lágú faszénnél $1/4$ -el, kemény faszénnél pedig $1/4-1/5$ -el vehető számításba. — $\left(1 - \frac{m}{n}\right) \frac{B}{b}$ a tüzelőszer tömör volumenje. 1 m³ kg.-ban kifejezett átlag volumsúlyai az alábbi táblázatba vannak öszszefoglalva:

Faszén		K o k s z			É r c z e k			Pésszkő	Pala
lágú	kemény	laza	közép	tömött	Pátvaskő ny. 36 százalék, Fe.	Pörköltve 50 százalék Fe.	Magnetit ny. vaskő 60sz. Fe	törve	apró
140	220	400	450	500	1900	1500	1700	1600	1400
Ezért 1000 kg. súlyvolumenje m ³ -ben									
7.14	4.55	2.5	2.20	2.00	0.521	0.667	0.590	0.625	0.714

És tényleg úgy tapasztalták Steierország egy nagyolvasztójában mely kb. 50⁰/₀-os pátvaskövekkel és kb. 50⁰/₀ palákkal dolgozik, hogy az éppen annyi nehéz, mint könnyű adást befogadott, az érc és a pótlóanyag tehát a tüzelőanyag hézagai között jól elfért. Ez különben a negyed-hézagnak közelítőleg meg is felel.

(Folytatjuk.)

○ ○

A fának jelentősége és hasznosítása a bányamívelés körzetében.

(K. K e g e l okl. bányamérnöknek, Középnémetország erdőbirtokosai egyesületének márczius 7-én ülésezett kongresszusán tartott előadása. A „Bergbau“ 1908 é. 17. s. köv. számaiból. A szerkesztőség engedélyével. Minden jog fentartva.)

(Folytatás a 243. oldalhoz.)

De a télen vágott és a levegőn hevertetéssel látszólag kiszáritott faanyag is ki van téve a korhadás veszedelmének s általánosan két nemét a korhadásnak szokás megkülönböztetni. Van nedves- és van száraz korhadás. A nedves korhadás ellen való védekezésnek módjait már érintettük és megemlékeztünk a száraz korhadás ellen való védekező módszerekről is. Miután a bányamívelés üzemi költségeit az ácsolva biztosítás faanyaga tartósságának fokozása útján jelentősen apasztani lehet, legyen szabad ezen faanyag korhadása ellen való védekezés módjairól és eszközeiről *Bansen H.* (Der Grubenausbau) nyomán, közbevetőleg és *K. K e g e l* fejtegetéseit mintegy kiegészítőleg, röviden értekezünk.

Mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy a korhadás okait megszüntessük. Miután ezek nagyrészt onnan erednek, hogy a fa csak időközönként, vagy pedig csak helyenként vizes, arra kell törekedni, hogy a fa vagy állandóan és minden részében száraz, vagy állandóan és minden részében vizes legyen. Az első módot a bányáüzemekben csak ritkán lehet elérni. Könnyebben lehet elérni azt, hogy a fa állandóan és minden részében vizesen tartassék. Az erre megkívánt berendezéseket legkönnyebben vizes aknáknak lehet helyreállítani. A vizet ilyenkor alkalmas módon fektetett deszkákkal az akna oldalai mentében egyenletesen szétosztják. Erősebb vizugarakat úgy irányítanak az ácsolatra, hogy az, ezen szétfreccsenve, az aknát minden részében egyenletesen permetezze.

Keresztvágatokban és folyosókban ezt a módszert nem lehet ily könnyen alkalmazásba venni; itt, a felülről csergedező viz többnyire hiányzik. Fecskendezőkkel felszerelt vízvezetékeknek külön csak ezen célból való lerakása igen költséges, mivel olcsóbb módszerekkel is lehet boldogulni. Figyelembe veendő különben még az is, hogy ilyeszerű, állandóan ható fecskendező- és permetező berendezések a bánya járó-útjain közlekedő személyzetet rendkívül bántják; hogy a bányáüregek igen hamar beiszaposodnak és, hogy a permetezés néha a hegység tömegeinek feszülését is lejobb szállítja.

Mindazon esetekben, a melyekben a bányaaácsolatfát permetezéssel a *nedves korhadás* ellen megvédelmezni nem lehet, azt korhadás-ellenes (antiszeptikus) szerekkel kell kezelni.

Igen sok oly szer létezik, melyet a fának *száraz korhadása* ellen használni lehet.

1. Miután egyenletesen meleg és nedves bányalevegő a fa nedveinek bomlását elősegíti, mindenekelőtt hűvös és száraz levegőről kell gondoskodni. Ezt azonban a bányákban nem mindenütt lehet elérni. Igen sok fejtőterületet, a mely a fejtésre már elő van készítve, de még nem fejthető le, levegőt át nem bocsátó módon el kell gátolni, hogy a levegő áramlásának elfecsérelését megakadályozzuk. Az ekképpen elgátolt területek körzetén belül, a száraz korhadás előfeltételei nagy mértékben megvannak. De még a legélénkebb levegőáramlás menetébe, a kihúzó levegőáramlás útvonalába eső levegőt vezető folyosókba és száraz szellőző aknába beépített ácsolatfák is száraz korhadásba eshetnek, mert a rajtuk keresztülvonuló levegő, a bányák üregein való áthúzóadásuk közben, mindinkább felmelegednek és nedvességet vesznek fel.

2. Ha az élénk levegőcseré nem elegendő ahhoz, hogy a fát megvédje, nem marad más mentőeszköz hátra, mint a nedveket valamelyes kezelésnek alávetni. Ilyenkor legtermészetesebb dolog, hogy arra törekszünk, miszerint ezeket a nedveket a fából egyáltalában eltávolítani és kiüzni igyekezzünk. A nedveket a fából ki lehet mosni. Ez legegyszerűb-

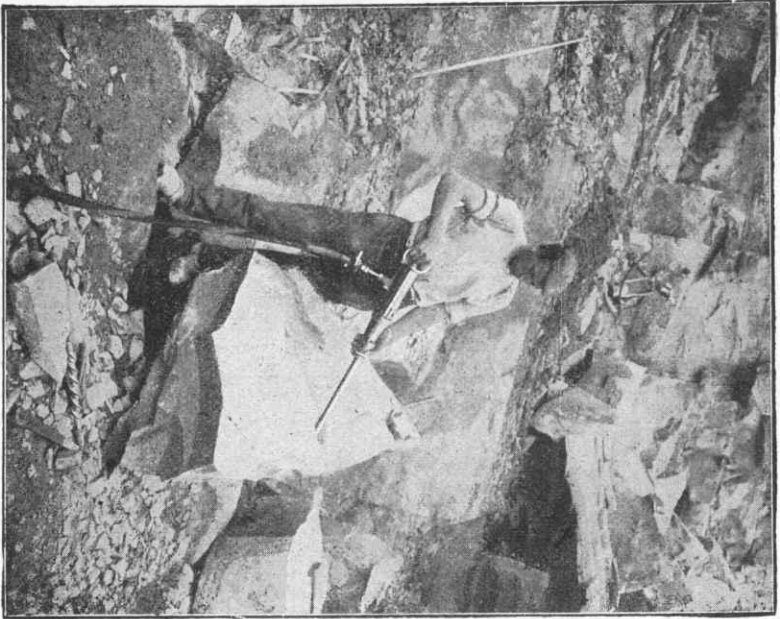
ben folyó vízzel akként történik, hogy a törzset, gyökere felé eső bütüvégevel, a víz áramlásával szembe fektetjük. A víz ekkor áramlásának irányát betartva, ugyanazon irányban halad át a fán, mint a milyenben a nedvek, az élőfa rostszálai között átszivódtak. Jobb eljárás az, a melynél a fát, gyökér-bütüvégevel felfelé fordítva, külön e célra rendelt állványok között, függőleges helyzetben tartjuk. Az állványok fölé szerelt csatornákból vizet csurgatunk a bütülapra, mely a fába felül belépve, annak alsó végén a feloldott nedvekkel együtt, abból ismét kiszivárog. A nedveket különben túlhevített gőz segítségével is ki lehet szorítani a fából. Ilyenkor a fa gyökér-bütüvégeire szorosán záró vaskalapot szorítunk. Ha ebbe gőzt vezetünk be, ez, csak a törzsön keresztül távozhat el. (Folytatjuk.)

Bányamívelés.

A Duisburger Maschinenbau Act, Ges. nyomott levegővel hajtott fűrópörölyei főelőnye, hogy kormányzatuk és szerkezetük rendkívül egyszerű annyira, hogy a fűrópörölyök szétszedését és újra való összerakását bárki könnyen végezheti. Működés módját a szerkezetnek röviden a következőképpen lehet jellemezni. A hajtó levegő, mely leghelyesebben 6 atm. nyomás alatt áll, könnyen kezelhető lezáró csapon át a kétoldalas lencsealakú kormányzó szelep elé kerül, a mely vezető csapon mozog. A kormányzó szelep közvetítésével a hajtó levegő, az ütökolonczként szereplő ramács elé és mögé kerül. A ramács mozgása egyenes vonalú, elülső része csavarmenetesen hajlított vésetek rendszerével van felszerelve, melyekbe a fordító tok megfelelő orsója belekap. A fűrónak elfordítása ütésenként történik. A mozgás ezen játékában két zárókilincses fordító kerék vesz részt: a zárókilincseket, megfelelően elhelyezett rugók a belső fogazású zárókerék véseteibe beleszorítják. A ramács ütéseit a fűró rúdja viszi át a közetre. A fűrónak rögzítésére azon átvető tok szolgál, mely a ramács hengerének elülső részét egyúttal le is zárja és a fűrópornak, a szerkezet belsejébe való jutását megakadályozza. A Bechem & Keetmann fűrópöröly rudas, üres és spirális fűrókkal egyaránt jól dolgozik. Különösen hosszabb, lefelé irányított fűrólyu-

kak kivésésére akkor alkalmas, ha a pörölybe üreges fűrőrudak vannak beállítva. Ilyen összeállításukban, aknák mélyítő munkálatai köz-

1. sz. rajz.

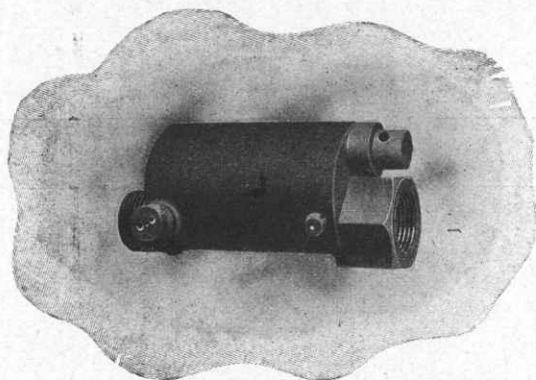
A Diushurget Maschinentabrik fűrőpörölye, köfajtás üzemben.

2. sz. rajz.

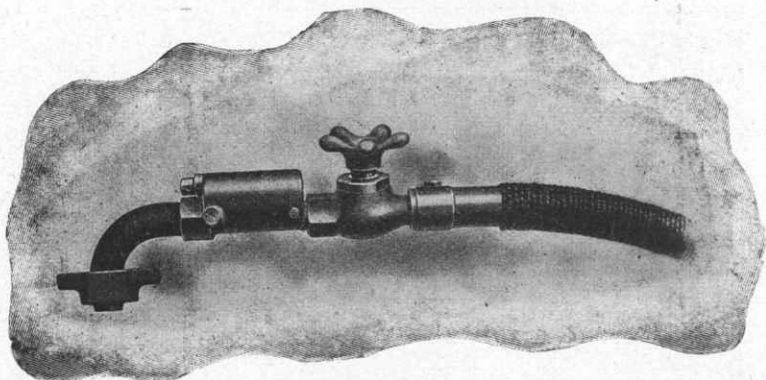
ben, sok esetben, már igen jó szolgálatot tettek. Köfajtésekben szín-

tén igen jól beválnak, mert tetszőleges fúrólyukirányítást engednek meg. Rudas fúrókat leghelyesebben vágatokban és feltörésekben lehet munkába állítani. Utóbbi esetben azonban támasztó oszlopok használatát tartjuk ajánlatosnak. Hogy az ütések rendkívül gyorsasága a mozgó részek kopását tulságos módon ne siettesse, a gép állandó kenéséről kell gondoskodni. Erre a célra a gyártó cég külön kis készüléket szerkesztett, mely a 3. és 4. sz. rajzokban kerül

3. sz. rajz. A Duisburger Maschinenbau A. G. önműködő kenőszerkezete közetetfúrógépek számára.

bemutatásra. Eddig a fúrópörölyök kenése úgy történt, hogy az olajat a hengerbe öntve a gépet megindították. Természetes dolog, hogy

4. sz. rajz Kenőszerkezet a nyomottlevegő vezető tömlőjébe becsatolva.

az olajnak nagy része ilyenképpen veszendőbe ment. Az új szerkezet (l. a 3. sz. rajzot) önműködő és állandóan ható oly kenőszerkezetet reprezentál, mely gazdaságos üzem biztosításán kívül a könnyű és egyszerű kezelhetőség véghetetlenül nagy előnyével is bír. Milyhelyt a nyomott levegőt vezető tömlő zárószelepe megnyílik, a levegő nyomás alatt álló áramlása a kenőszerkezetbe belép és szelepeit megnyitja. Az olaj cseppekben szivárog elő a szerkezetből és a

levegő áramlásának hatása alatt a géphez kapcsolt csőtoldaton át a hengerbe és a fűrőpöröly mozgó alkotórészei közé kerül. (4. sz. rajz.) A levegő tehát olajjal telített állapotban jut a fűrőgépbe és ennek minden mozgó alkotórészét egyenletesen körülfolyván, minden elemének állandó és egyenletes kenését biztosítja. Természetes dolog, hogy a fűrőgép üzemi szüneteiben, a kenőszerkezet sem működik.

Legadott szabadalmak. 42417. 1. sz. La Société de Produits chimiques et d'Explosifs Bergés, Corbin & Cie cég Grenobleben. Ujtás robbantó anyagokon. Pótszabadalom a 39510. sz. szabadalomhoz. XX|g. oszt. 1908. aug. 23. (Bp. Kzl. 1908. 147. sz.)

Köszén- és érczelőkészítés.

Schwarz A. módszere érczek kilúgozására. A lúgozás a lúganyag nyugodt rétegében történik. A magas lúgozó kádba tölcéserek vannak egymás fölé beakasztva, a melyeken át, a finom porban feladott érc saját súlyánál fogva lejjebb és lejjebb száll. Helyenként levegőt fujtatnak be a készülékbe. (Am. egy. Áll. 871300. sz. szab. 1907. nov. 19.) (Öst. Zft. f. B. u. Httw. 1908. 22. sz.)

Vaskohászat.

Hengerek öntésére oly öntővasat kell használni, melybe, az öntőüstbe való feladása után és az öntés megkezdése előtt titant adtunk. A titan ugyanis a tüzesen folyó fémet tisztítja és higan folyóvá teszi. Erre a célra rendszeren titanthermitet, vagyis thermitnek titanoksziddal való keverékét szokás használni. A titan a nitrogénnel, cziannitrogéntitánná egyesül, miáltal a fém forralásba megy át úgy, hogy belőle a gázok eltávoznak. Az öntvények szövete igen finoman szemcsézett lesz; szilárdságuk pedig körülbelül 100%-al emelkedik. (Techn. Ztrblatt. 1908. 20. sz.)

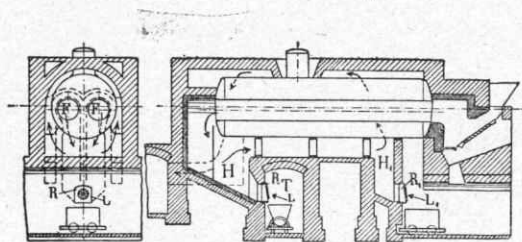
Gépészet.

Készülék szikra és füstemésztésre pótlólevegőnek a kazán tűzcsatornáiba való bevezetése útján. Flösche Rudolf szabadalma (Halle a. S.) A találmány a kazánok tüzelő szerkezetei üzemének javítását célozza, a mennyiben arra törekszik, hogy a tüzelésből eredő gázok által tovaragadott szikrákat, tehát izzó tüzelőszer-szemecskéket lehe-

töleg elégeesse és ez által a tüzelő anyagokat a lehetőség határai között minél tökéletesebben kihasználja és hasznosítsa. Lokomotivok és lokomobilok tüzelő berendezéseinél már használják azt a módszert, hogy a lángcsatornák töréshelyeibe beépített rácsok alá pótlólevegőt vezetnek és így a fűtőgázok porszemeit elégetik. Jelen ta-

1. sz. rajz

2. sz. rajz.

1—2. sz. rajz. Flösché szikrát és füstöt emésztő fűtőberendezése.

lálmány czélzata, hogy a fűtőgázok végleges elégetése tágitott terekben és ide bevezetett pótlólevegőben történjék.

A levegő nyílásokkal ellátott tágitások a becsatolt 1. és 2. sz. rajzokban H val és H' el vannak jelölve. Mindkét térbe csatornák (T és T') vezetnek, melyek R és R' nél ajtókkal vannak elzárva, hogy üzemkőzben való kitakarításuk lehetővé váljék. A pótló levegőt L nél és L' nél, szellőző rozettákon át bocsatják be a csatornákon át a tágitásokba. (Braunkohle. 1908. 6. sz.)

Megadott szabadalmak. 42415. I. sz. De Ferranti Sebastian Ziani mérnök Grindlefordban. Berendezés turbinatelepek tápvizének előmelegítésére. Vd|1. oszt. 1907. jun. 26. — 42447. I. sz. Borchardt Hugó mérnök Berlin-Charlottenburgban. Golyós csapágy töltőnyílással és elzáró darabbal. Ve|1. oszt. 1907. aug. 19-én. (Bp. Kzl. 1908. 151. sz.) — 42457. I. sz. Lundberg Georg Carl gyáros Wernamóban. Védőszerkezet marókhöz és más forgó szerszámokhoz. XVIII|b. oszt. 1907. okt. 30. (Bp. Kzl. 1908. 153. sz.)

Elektrotechnika.

Megadott szabadalmak. 42307. I. sz. Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft cég Berlinben Elektromos tompa hegesztésre szolgáló berendezés. VII|c. oszt. 1907. aug. 10. Elsőbbsége 1906. okt. 6-tól kezdődik. (Bp. Kzl. 1908. 139. sz.) — 42396. I. sz. Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft cég Berlinben. Permanens mágnessel és ennek mezejében elrendezett armatúrával bíró áramszámláló készülék egyenáram számára. VII|f. oszt. 1907. nov. 13. Elsőbbsége 1906. nov. 23-tól kezdődik. (Bp. Kzl. 1908. 145. sz.)

Tekhnologia.

Öntött vas keményítése. Az öntött vasat nem lehet a kovácsolható vasnál szokásos módszerek alkalmazásával keményíteni, a mi

az öntött vasnak jelentékenyen magasabb szénanyag tartalmával okolható meg. Az öntött vas keményítésének követelése a gyakorlatban igen ritka esetekben fog előfordulni már azon egyszerű okból is, mivel helyette adandó alkalmakkor inkább keményített kovácsoló vasat vagy kemény öntvényt veszünk használatba. Ha a körülmények mégis azt követelnék meg, hogy öntött vasnak keményítésével foglalkozzunk, a következő eljáráshoz folyamodhatunk: Az öntött vasat: a) legalább 18% nitrogén-tartalommal bíró szaruliszttel, b) marhasó, szóda, kálsalétrom és sárga vérlúgsó ömledékében, — hevítjük, — felhevítése után pedig: vagy 10 liter víz, $1\frac{3}{4}$ kg. kénsav és 120 gr. salétromsav keverékében, vagy 10 liter víz, 30 gr. kénsav, 700 gr. salétromsav és 200 gr. káliumkarbonát, vagy 10 liter Urin (húgy) és 50 gr. vérlúgsó oldatában hűtjük. A keményítés sikeressége csak akkor van biztosítva, ha a használatba vett hűtőfolyadék, az öntöttvas lehűtése közben, fel nem melegszik. (Techn. Ztrblatt. 1908. 20. sz.)

Vasvitriol, vashulladékból. (Gawalowski A. mérnök-kemikus eredeti közlése az „Organ des Verein der Bohrtechniker“ 1908. évi 12. számának 142. oldalán.) Száz kg. vashulladékot (esztergályozástól eredő hengerelt- vagy öntött-vas forgács, ócskavas, régi szegek, rozsdás drót) a mi q-ként 3—6 K. árban vásárolható, közönséges nagyobb fakádba teszünk (a kádat ólomlemezsel nem is kell kibélelni) és rá 1.5—2 hektoliter hideg vizet öntünk. Az így előkészített kádba erre vékony sugárban, lassanként és időközönként 140—150 kg, 60%-os angol, vagy 150—155 kg. 60 Beaumé-fokos kamarasavat, vagy 180—190 kg. közönséges kamarasavat öntünk. A fürdő felhevülés közben pezsgésnek indul. (A fejlődő H-t felfogni és külön hasznosítani lehet.) A reakció egy-két nap múlva be van fejezve és az oldat ekkor anynyira le van hűlve, hogy facsapok vagy vasszivornyák segítségével akadály nélkül lehúzható. A lehúzott folyadékot egyszerűen lapos fakádakba eresztik le, melyekben keresztbe fektetett léczekre régi U alakúvá meggörbitett pántvasakat akasztanak. A beakasztott pántvasakra csakhamar igen szép (7 molekula H₂O-s) vasvitriol kristályok rakódnak le, melyek első rangú árut képeznek és 100 kg.-ként 6—7 K-ért könnyen eladhatók. Csekélyebb (4—5 K.) értéket képviselnek azok a kristályok és tapadékok, a melyek a kádak falairól és fenekéről leszedhetők. A vitriol kristályokat hordókba való csomagolásuk előtt, rözsefonadékokra kiteríteni és levegőn kiszáritani kell. A sav ajánlott mértékének pontos betartása a termék jóságának érdekében nagyon fontos dolog.

Megadott szabadalmak. 42398. I. sz. Plathner Fritz ügyvéd és Dorn Victor gyógyszerész Berlinben. Eljárás tárgyaknak ólmozására, ónozására. Pótszabadalom a 40690. sz. szabadalomhoz. XVI|e. oszt. 1907. decz. 24. (Bp. Kzl. 1908. 145. sz.)

Közgazdaság.

Amerika Egyesült Államainak készénkészletei. Amerika geológusai kiszámították, hogy az amerikai Unió területén, Alaszkát bele nem számítva, még 2200 millió készén áll a fogyasztás rendelkezésére. Ezen 2200 millió tonna, oly koczkának felelne meg, a melynek oldalhosszúsága 12 kilométer volna. Az Egyesült államok 1816-tól évtizedekben számított készénfogyasztása volt:

1816—1825	331.000 t.	1856—1865	173.795.000 t.
1826—1835	4.168.000 t.	1866—1875	419.425.000 t.
1836—1845	23.177.000 t.	1876—1885	847.760.000 t.
1846—1855	83.417.000 t.	1886—1895	1.586.098.000 t.
1896—1905	2.832.599.000 t.		

A szén évi fogyasztása, mint látjuk, évtizedről-évtizedre jóformán megkétszereződött. Ha ez így tovább tart, akkor Észak-Amerika készénbányái 100 év alatt kimerülnek. Arra az esetre azonban, ha az utolsó év fogyasztása állandósulna, a készletek még közel 8000 évig eltartanak. (L' Illustration. 3397. sz. Öst. Zft. f. B. u. Httw. 1908. 21. sz.)

Németország érc- és fémtermelése 1907. évben. Németországban termeltek 1907-ben 147272 t. ólomérczet (1906-ban 140917 t.), 771227 t. rézérczet (768523), 698425 t. cinkérczet (704590), 8280 t. arany- és ezüstérczet (8066); előállítottak 142271 t. nyersólmot (1906-ban 150741 t.), 31946 t. nyersrezet (32275), 208195 t. nyers cinket (205591), 5864 t. nyers czinnt (6600) és 386·9 t. nyers ezüstöt (393·4); fogyasztottak 189536 t. nyers ólmot (194900), 149906 t. nyersrezet (151098), 174416 t. nyers cinket (179300), 14434 t. nyers czinnt (15804) és 403·7 t. nyers ezüstöt (392·4). (U. Ma. 1908. 17. sz.)

Belgium vasipara. Belgiumnak 42 kohója van; ezek közül 37 volt üzemben (1906-ban 38.) Ezek termelése 1.427.000 t. (1906-ban 1.431.460) volt. Az egyes termelvények szerint volt: aczélöntvény 1.101.490 t., kavart nyersvas 226130 t., vasöntvény 100010 t. Belgium vasércztermelése csekély és a kereslethez képest egészen jelentéktelen. Bevitel 85⁰/₀. A bevitel 1907-ben 3617385 t. volt. A behozott ércnek legnagyobb része Lukszenburgból, többi része Francia-, Spanyol- és Németországból származott. A vasöntvény fogyasztás is nagyobb a belföld termelésénél. A lefolyt évben pl. 610000 t.-át hoztak be. Vastermeléssel ötven üzem foglalkozik; termelése 4¹/₂ millió t. A vassinek gyártása csökkenőben van. Aczélát 20 müben termelnek; a termelés Beszszemer- és Martin-Siemens eljárások szerint

történik. Temérdek nyersvasat dolgoznak fel. A vasipar helyzete a lefolyt évben kielégítő volt, habár az év vége felé ezt az iparágat is megviselte az általános válság és az árak csökkentek. (Közzg. Értesítő. 1908. 26. sz.)

A Magyar Aszfalt Részvénytársaság f. hó 19-én tartotta Matlekovits Sándor elnöklésével ez évi rendes közgyűlését melyen 51 részvényes 7884 részvény képviselőjében vett részt. Az előterjesztett jelentés konstatálja, hogy az aszfalt-kocsiutak és gyalogjárók iránti kereslet az elmúlt üzletévben is kedvező volt, de a kivitelre elvállalt munkák egyrésze az általánosan ismeretes vagonhiány folytán nem volt befejezhető, másfelől pedig a városok ellenében fönnálló követelések, a pénzpiac kedvezőtlen helyzete folytán nem voltak kellő időben értékesíthetők, minek következtében a vállalat megfelelő nagyobb folyószámla-hitelt volt kénytelen igénybe venni. A jelentés kiemeli, hogy a normális viszonyok beálltával emelkedő forgalom remélhető annál is inkább, mert a kormány részéről is nagyobb munkákra van kilátás. Az igazgatóság jelenti továbbá, hogy a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok miatt nem volt képes a 6000 darab új részvény kibocsátására vonatkozó határozatot végrehajtani, legfontosabb föladatának tekinti azonban a vállalat függő tartozásainak konszolidálását. A Bihari Szénbánya és villamossági részvénytársaság üzemének reorganizációja tavaly is folytatást nyert és alapos a remény arra, hogy e vállalat üzemének kedvezőbbre alakulása sikerülni fog. Az igazgatóság javasolja, hogy 239.620 korona 02 fillér üzemi fölöslegről 230.000 korona az ujtási, helyreállítási és értékcsökkenési alap javadalmazására fordítsák, a fennmaradó 9620 korona 62 fillér pedig új számlára elővezetessék. Végül a felügyelőbizottság eddigi tagjait újból megválasztották. A közgyűlés az üzleti jelentést és az igazgatóságnak az üzem-fölség hováfordítása iránt tett javaslatát egyhangulag elfogadta. — **A magyar általános kőszénbánya részvénytársulat** alapszabályában a részvényőket jegyzett első aláíróknak az újonnan kibocsátandó részvények felére az elővételi jog van biztosítva. Minthogy az igazgatóság arra a meggyőződésre jutott, hogy ez a rendelkezés a törvényes követelményeknek meg nem felelő módon került az alapszabályokba és ennek folytán joghatállyal nem bír, a társulat a részvényeseket rendkívüli közgyűlésre hívja egybe, hogy az alapszabályokból kiküszöbölje ezt a rendelkezést, ámbár ez idő szerint újabb részvények kibocsátása nem aktuális. (Bp. Hl. 1908. 148. sz.)

Új alapítások Magyarországon az 1907. év folyamán. A 14000000 K. alapítókéből, melyet Magyarországon, az 1907. év folyamán alapításokra fordítottak, a bányászati, kohászati és gépgyári telepítésekre igen szép rész jutott. Legjelentékenyebbek ezen új alapítások között: Tüladunai Kőszénbánya R. T. (1400000 K.), Egercsehi Kőszénbánya R. T. (2500000 K.), Egyesült elektromossági és gépgyári R.

T. (1000000 K.), Erdélyi rézbánya R. T. (5000000 K.), Gr. Csáky-féle aczélgyári R. T. (1100000 K.), Magyar aranybánya R. T. (100000 K.) (U. Ma. 1908. 17. sz.)

Az erdélyi bányatársulat, mely Egeresen szénbányamivelést űz és Erdély több helyén szénre kutatással foglalkozik, a folyó üzletét 5000 K. veszteséggel zárta le. — **Az erdélyi rézbányamű részvénytársaság** cég, mely számadatait 1907. évi december hó 31-én lezárta, 27806 K. tiszta nyereséget mutat ki. A részvénytársulat Balánbánya rézércbányatelepét tartja üzemben. (U. Ma. 1908. 18. sz.)

Szelvénylevonás A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa a következő hirdetések tette közzé: A Bihar-szilágyi olajipar r.-t. részvényei jun. 23-tól fogva szelvény (20 K.) nélkül jegyeztetnek. Árfolyamlevonás 20 K. A Magyar asphalt r. t. részvényei június 24-étől szelvény nélkül jegyeztetnek. Az Apolló kőolajfinomító részvénytársaság részvényei június 25-től fogva szelvény (az 1906/7-iki évi 24 K, az 1907/8-ik évi 20 K) nélkül jegyeztetnek. Árfolyamlevonás 20 K. — **Máramarosi sóvasut r. t.** E társaság június 15-én tartotta közgyűlését dr. Chorin Ferencz elnöklése mellett. A Krieglér Miksa vezérigazgató által előterjesztett üzleti jelentés szerint a rendelkezésre álló tiszta nyereség 312,591 K. Az igazgatóság javaslatára a különböző alapok és tartalékok 61,000 K-val dotáltak, az elsőbbségi részvények törlesztési hányadára 68,200 K. fordítatik, végül az elsőbbségi részvények július 1-én esedékes szelvénye 9 K = 4 és fél százalékkal, a törzsrészvények szelvénye 8 K = 4 százalékkal váltatik be, a fennmaradó 30,012 K. pedig új számlára vitetik át. — **Urikőny-zsilvölgyi magyar kőszénbánya részvénytársaság.** E társaság június 16-án tartotta közgyűlését. A közgyűlés elhatározta, hogy az alapszabályszerű leírások után fennmaradó 1.059.329 K-nyi tiszta nyereségből 104.386 K. a tartalékalaphoz csatoltassék, 630.000 K. 7 százalékos osztaléknak az 1907-iki üzletévre való kifizetésére fordítassék, 220.000 K. az értékcsökkenési alap rendkívüli javadalmazására használtassék fel és 21,583 K. új számlára vitessék át. A társasági részvények 17. számú szelvénye e hónap 17-étől kezdve 5 K. 60 fillérrel kerül beváltásra. — **Kőolajfinomítógyár részvénytársaság.** E társaság múlt hó 22-én tartotta meg rendes közgyűlését ögróf Pallavicini Ede elnöklésével. Az előterjesztett mérleg a megelőző nyereségáthozattal együtt 1.197,981 K-nyi tiszta nyereséget tüntet fel. A közgyűlés elhatározta, hogy az értékcsökkenési tartalékok megfelelő javadalmazása után részvényenkint 10 K, azaz 6 százalék osztalékképen fizettessék és 73,168 K. új számlára átvitessék. (Pü. Hl. 1908. 502. sz.)

Csehország barnaszénttermelése 1907. évben. Csehországban, az 1907. év folyamán 17980890 t. barnaszén termeltek. (1906-ban 16723492 t.) A szaporodás: 1257398 t. (Zít. d. Verb. d. Brgb. Btrl. 1908. 6. sz.)

HIREK

Személyi hírek. Kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök **Károly Béla** nagybányai pénzügyi számgyakornokot, a selmecbányai m. kir. bányaaigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, ideiglenes minőségű m. kir. pénzügyi számtisztte; — **Szilágyi Miklós** marosújvári lakost, ideiglenes minőségű díjtalan m. kir. pénzügyi gyakornokká nevezte ki a marosújvári magy. kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevőséghez. (Bp. Kzl. 1908. 153. sz.) — A zólyombrezói m. kir. vasgyárnál rendszeresített második orvosi állásra **Veress Andor dr.** lett kinevezve. (Zvm. Hl. 1908. 27. sz.)

Halálozás. Remenyik Károly bányafőmérnök és a Salgótarjáni Kőszénbánya R. T. központi tisztviselője hivatalos kiküldetésben *Handlo-*

ván, merényletnek áldozatul esett. A merénylő golyója jobb vállát érte. Mint értesülünk vérmérgezés következtében folyó hó 8-án, meghalt. Közlebbi részletek még hiányoznak.

Áthelyezés. **Zsigmondy Árpád** bányafőfelügyelőt az Osztrák-Magyar Államvasutttársaság bányái hutái és uradalmi igazgatósága Anináról Budapestre, a központba helyezte át. (B. K. L. 1908. 13. sz.)

Lakásváltozások. **Schubert József Károly** kir. bányaaalstisz Hodrusbányáról a Nyitra megyében fekvő Gyhmesre helyeztetett át. — **Darnai Sándor** kir. bányafelügyelő Jablaniczáról Felsőbányára visszahelyeztetett. — Áthelyeztettek Selmezbányáról Lucziabányára **Angyal Rezső** bányafelőr, Diósgyőrré **Rákóczi Jenő** v. bányaisk. növendék, Vajda-Hunyadra **Mayer János** v. bányaisk. növ., Zalatnára **Schandi Antal** v. bányaisk. növ., Hegybányára **Becska József**, **Sorek János** v. bányaiskolai növendékek, Aranyidára **Szellekovszky Árpád** v. bányaisk. növ. — **Becker Alajos** üzemfőnök Szomolnokhutáról Pilisszentivánra költözött át. — **Domanovszky József** k. bányaaalstisz Jablaniczáról Oláhláposbányára lett áthelyezve.

A király ösztöndíjai. A jövő tanévtől kezdve a budapesti tudományegyetemen és a selmezbányai bányászati és erdészeti főiskolán egy-egy ő felsége által alapított, Ferencz József aranyösztöndíj kerül egyenkint 300 arany forint, 714 K. 29 fillér értékben kiosztásra. Az ösztöndíjak elnyeréseért folyamodóknak ő császári és apostoli királyi felségéhez intézendő kérvényük július 15-ig nyújtandó be, a magán és családi alapok cs. és kir. vezérigazgatóságánál.

A veresvizi kincstári bánya, mely Sarlós boldogasszonyról van elnevezve, július 6-án ünnepelte neve napját a templomokban tartott istentiszteletekkel. Vasárnap este gyönyörű villámos világítást rendeztek a bányatelepen. (Nb. és V. 1908. 27. sz.)

Diedenhofenben, Elzász-Lotharingia új bányaiskolájának palotáját június hó 12-én ünnepélyesen átadták rendeltetésének. Az iskola 1901-ben létesült és ideiglenes épületben volt elhelyezve. Ma 81000 Mark költséggel új otthont kapott. A telket a város ingyen adta. A megnyitás ünnepélyén Elzász-Lotharingia helytartója **Wedel Gróf** és a hatóságok fejei szintén résztvettek. Az intézet igazgató tanára: **Dr. Kohlmann** bányamester. (Der Bergbau. 1908. 27. sz.)

□ □

TARTALOMJEGYZÉK.

Mentés a bányászatban. — *Tárcza:* Kusza sorok. — *Tudomány-Gyakorlat:* Nagyvasolvasztók kiszámítása és szelvényméretezése. — A fának jelentősége és hasznosítása a bányamivelés körzetében. — *Szemle:* Bányamivelés. — Köszén- és érczelőkészítés. — Vaskohászat. — Gépészet. — Elektrotechnika. — Tekhnologia. — Közgazdaság. — *Hírek.*

Lap zárása: 1908. jul. 8. délb. 12 óra. Kiadótulajdonos: LITSCHAUER LAJOS

Közérdek.

⊙ A bányász- és kohász-altisztek alakulóban lévő ⊙
országos egyesületének ügyei

mint a

„Jó Szerencsét“

I. évfolyamának

13. SZ.

külön melléklete.

A szerkesztésért felelős: MATEJKA GYULA k. bányaaltsízt.

Örömmel közöljük Batthyány Tivadar gr. úr Ö méltóságának, az elnökséghez küldött alábbi levelét s hisszük, hogy az ujonnan megalakult egyesület minden egyes tagja teljes szívvvel osztozik örömlünkben, mert e levél határozott és kézzel fogható, el nem vitatható bizonyítéka annak, hogy a »Magyar Bányász- és Kohász-Altisztek Országos Egyesülete« a magasabb intéző körökben is támogatásra számíthat, hazafias, méltányos és jogos törekvéseiben s mert ezen levél is nyilvánvalóvá teszi, hogy a bányászati és kohászati altisztek akkor, mikor egyesületté tömörültek, hazájuk, szakjuk és önmaguk iránt kötelességet teljesítettek, mely kötelességteljesítésük körül kifejtendő munkásságukat szívesen látják mindenhol, hol az erők nemes célzattal való tömörülését, közzgazdasági és hazafias szempontokból mérlegelik s ezért helyeselik és pártolásra érdekesítik.

Igen tisztelt Elnök Úr!

Junius hó 29-én feladott szives táviratukat póstán küldötték ide utánam, úgy, hogy azt csak a mai napon vettem kézhez, ennek tulajdonítsa kérem, hogy szives megemlékezésükért csak ma mondhatok köszönetet. Rendkívül megörvendeztetett és különös megtiszteltetésnek veszem, hogy a magyar bányász- és kohász altisztek országos egyesületének alakuló ülése alkalmával, rólam oly kitüntető módon megemlékezni szivesek voltak és, hogy szeretetükről táviratilag értesítettek.

Életem egyik feladatául tűztem ki magamnak, hogy a kereső osztályoknak s ezek közt az állam összes alkalmazottai helyzetének megjavítását a jogos igények erejéig kieszközölni segítsem. Ezen munkám során sikerült nékem már egyet-mást kieszközölnöm; így pld. a magyar állam összes polgári alkalmazottai lakbérének emelését; ezen eredmények rám nézve rendkívül örvendetesek, mert törekvéseim némi sikerét

láthatom bennük. Igaz szívből örvendek annak, hogy a magyar bányász- és kohász altiszt Urak fölismerék törekvéseim őszinteségét és ügyük iránti lelkesedésemet s biztosíthatom a megalakuló egyesületet s annak minden egyes tisztelt tagját, hogy mindenkor örömeimre fog szolgálni, ha hazafias, törvényes és jogos törekvéseik előmozdításában közre működhetnek.

Szives üdvözlötüket igaz szeretettel viszonzva, vagyok, Egyesületük működésére Isten bőséges áldását kívánva

hazafias üdvözlettel, készséges hívük

Lajtafalu, 1908. július 3.

Batthyány Tivadar s. k.

□ □

J e g y z ő k ö n y v.

Felvétetett Selmecezbányán, a Magyar Bányász- és Kohász-Altiszték Országos Egyesületének alakuló közgyűlésén, a bányaiskola nagytermében, 1908. év június hó 28-án délután 3 órakor.

Jelenvoltak :

Andrássi József (Körmöczbánya) a körmöczi vidéki osztály képviselőjében (31 tag); *Ballay János* a selmeczi fiók segédtitkára Selmecezbányáról; *Bedő István* (Marosujvár) az erdélyrészi sóbányaaltiszték (8) képviselőjében; *Bocsák István*, *Boroska István*, *Branszky István*, *Bremzay János*, *Bretschneider Ferencz*, *Chladni Benő* Selmecezbányáról; *Czelder Samu* Erdőbádonyról; *Dániel Mihály* Selmecezbányáról; *Donoval István* Hodrusbányáról; *Drozdják Ágoston* Hegybányáról; *Drozdják Lajos* Alsó-Hámorról; *Dzsbanek Károly* Hegybányáról; *Fényes János* Selmecezbányáról; *Flóra Ignác* és *Glodics Antal* Körmöczbányáról; *Gindl János* a selmeczi fiók pénztárosa; *Gindl József* a selmeczi osztály házigondnoka Selmecezbányáról; *Grünzveig Vilmos* Hodrusbányáról; *Haniska Antal*, *Hillay Márton*, *Honek Ignác*, *Hrntsár Sándor* Selmecezbányáról; *Keresztény István* Körmöczbányáról; *Kartalik András*, *Kellner Aurél* mint fiók- és előkészítő bizottsági elnök; *Klinger Béla*, *Krausz János* és *Kriszta János* Selmecezbányáról; *Kurinszky József* Körmöczbányáról; *Ladziánszky János* és *Lavall Adorján* Selmecezbányáról; *Liska György* Mátránovákról, mint a Mizserfa-Mátránovái osztály (18) képviselője; *Lukács András* Körmöczbányáról; *Marosi Antal*, *Martinecz József* és *Matejka Gyula* az előkészítő bizottság segédjegyzője Selmecezbányáról; *Méga Samu* az iglóvidéki osztály (32) képviselőjében Igló-Rosztokáról; *Mi-*

resz Flóris Selmezbányáról; Misztrik János Körmöczbányáról; Molnár Lajos Selmezbányáról; Müllmann Antal a felsőbányai osztály (21) képviselőjében Felsőbányáról; Müllmann Róbert Körmöczbányáról; Nemes István Selmezbányáról; Oczwirk Henrik Salgótarjából a Salgótarján-Inaszói osztály [24] képviselőjében; Oswald János Körmöczbányáról; Paduch István és Páles Pál Selmezbányáról; Pasko Imre Körmöczbányáról, a körmöczi osztály [31] képviselőjében; Paulik Károly Selmezbányáról; Pinta Mátyás Budapestről; Pohly János az előkészítő bizottság titkára; Pischl László, Pokorny János, Prandorfi Samu, Preisz Ferencz, id. Riedl Ferencz, ifj. Riedl Ferencz és Rudnay Adolf Selmezbányáról; Rusorán Lajos Fernezeélyről, a fernezeelyi osztály [13] képviselőjében; Schmidt János Selmezbányáról; Sipos József Hegybányáról; Skripecz Péter, Stefanka Tivadar és Suba Lipót Selmezbányáról; Szabó Ferencz Hegybányáról; Szászik Ferencz, Szedlák István bizottsági jegyző Selmezbányáról; Szekerássy János Istvánházáról; Szép János Selmezbányáról; Szepesi Lajos Szt.-Antalból; Szokol Gyula és Straka Emil Selmezbányáról; Straka József Körmöczbányáról; Tihanyi Károly az előkészítő bizottság alelnöke Hegybányáról; Toarniczky József Körmöczbányáról; Urban Vilmos, Urbancsok József bizottsági ellenőr és Vancso József Selmezbányáról; Vernóczy Lajos Felsőbányáról, mint a felsőbányai osztály [21] kiküldöttje; Vértes Gusztáv Hodrusbányáról; Winásch János Selmezbányáról és Vojtek János Mátranovákról, mint a Mizserfa-Mátranováki osztály [18] megbízottja.

Tárgy:

Kellner Aurél elnök megnyitja a gyűlést, szívélyesen üdvözlí a megjelent fiókok kiküldöttjeit és a tagokat; a Himnusz eléneklésére felkéri a gyülekezetet.

A Himnusz oly lelkesedéssel és hazafias érzéssel énekeltetett el, hogy nem egy jelenvoltat könyekig meghatott e magyar ima és a »Haza« és »Király« éltetésével megnyilt a gyűlés.

A jegyzőkönyv hitelesítésére három tag és pedig: Pohly János, Klinger Béla és Urbancsok József választatott.

Kellner Aurél a szervező bizottság elnöke beszámol az előkészítő és szervező bizottság munkálkodásáról a következő szavakkal:

Igen tisztelt gyülekezet!

Örömmel tölt el az érdeklődésnek az a tömeges megnyilatkozása, mely a bányászok és kohászok ezen gyülekezetén a szaktársak ily számban való megjelenése által történt. Látom, hogy szeretett hazánk minden részében visszhangra talált a hívó szó; látom, hogy széles e hazában átéreztek az egyesülés szükségét, az érdeklődés általános és tény, hogy az

ügy iránti lelkesedés gyűjtötte ide össze a szakfériakat azon határozattal, hogy a már régen óhajtott országos bányász- és kohász altisztek egyesületének megalakulását kimondhassák.

Már 20 év előtt merült fel azon eszme, hogy a bánya- és koháltisztek, kik az ország minden részében szétszórtan működnek, mint saját, ugy szakbeli hivatásaiknak érdekét közös erővel diadalhoz vihessék, s így általam történt az ország minden irányában azon felszóllítás, hogy a bányász- és kohász kartársakat egyesülésre buzdítsam. Sajnos azonban, hogy az akkori viszonyok és előjáróink pártolása nélkül tervem nem sikerülhetett.

Idővel azonban a viszonyok változtak s azt felismerve, mult év szeptember havában néhány buzgó kartársunk vetette fel azon eszmét, hogy minket egy országos alakulásra buzdítson. A kis társaságban ezen régen óhajtott eszmét lelkesedéssel fogadták és mindjárt a helyszinén megalakult az első előkészítő bizottság és pedig a következő tagokból: Gindl István, mint elnök, Pohly János, mint titkár, Szedlák István, mint jegyző, Gindl János, mint pénztáros és Urbancsok József, mint pénztári ellenőr.

A szervező bizottságnak ezen 5 tagja felszóllította az egész országban a bányász és kohász kartársakat egyesülésre. Hívó szavuk nem ment a pusztának, de mindenhol visszhangra talált, s ime az ország minden részéről jelentkeztek társak, kik közös ügyünk iránt lelkesedve azt felkarolták és fiókegyesületeket alakítottak.

A selmeczbányai fiókegyesület egyik értekezletén elhatározta, hogy a tizedik fiókegyesület megalakulása után megteszi a lépéseket az országos bányász- és kohász altisztek egyesületének megalakulására.

A tizedik fióknak megalakulása f. évi márczius hó 28-án tartott értekezleten lett bejelentve és így kimondatott az alakulás.

A tíz fiókegyesület a következő:

1. Erdélyrészi sóbánya	altisztek	Marosujvár	8 taggal
2. Zalathnai kohó	»	Zalathna	21 »
3. Iglóvidéki bánya és pörktelep	»	Bindtbánya	32 »
4. Felsőbányai bánya és kohó	»	Felsőbánya	21 »
5. Fernezelyi kohó	»	Alsó Fernezely	13 »
6. Abrudbánya Gurarosai bánya	»	Abrudbánya	6 »
7. Mizserfa-Mátranováki	»	Mizserfa	18 »
8. Salgótarjáni kőszén	»	Salgótarján	24 »
9. Kőrmöczbányai bánya és pénzverő	»	Kőrmöczbánya	31 »
10. Selmeczbányai bánya és kohó	»	Selmeczbánya	105 »

10 fiókegyesület

Összesen 278 taggal.

A fentti tagok ugy a felvételi, mint tagsági díjaikat befizették s így szavazati joggal bírnak.

Országos egyesületünk jelenlegi vagyona készpénzben 544 korona 94 fillér.

Mult év október 6.-án megjelent a »Jó Szerencsét« társadalmi, műszaki, bányászati heti szaklapunk Litschauer Lajos kir. bányafőmérnök úr szerkesztése alatt. Ezen lap szervezkedésünket nagyon elősegítette a mennyiben nemcsak, hogy a »Közérdek« rovatában egyesületünk ügyeit díjmentesen közölte és ezzel az egymás közötti érintkezést fenntartotta, de mindenkor jó tanácscsal a kellő útra terelt. A »Jó Szerencsét« lap mindnyájunk előtt ismeretes, azt mindenki tudja, hogy szervezkedésünk létesítése körül mily érdemeket szerzett, s azért legyen szabad, hogy a tisztelt szerkesztő urnak, ügyünk buzgó, önzetlen felkarolása, tanácsadása és szervezkedésünk előmozdításáért mindnyájunk nevében hálás köszönetet mondjak, azon kéréssel, hogy ügyünket továbbra is pártfogásába vegye, mi ezen jótéteményeit lapjának támogatásával fogjuk meghálálni.

Egyesületünk szervezésénél még ki kell emelnem Gindl István volt elnökünk és a szervező bizottság többi tagjainak buzgóságát, a kik fáradhatatlan, buzgó tevékenységükkel a kezdő nehézségeket legyőzték s egyesülésünket a megvalósuláshoz hozták. Sajnos reánk nézve azonban, hogy a bizottság elnöke közben kezelőtisztté lett kinevezve s ennek folytán az elnökségről lemondván, azt f. évi márczius hó 7.-én tartott értekezleten reám ruházták. Ezen idő óta igyekeztem oda terjed, hogy társaim segítségével a többi kartársak támogatása mellett, szervezkedésünk előmozdítására és megvalósulására, a mennyiben az tőlem kitelik, mindent megtegyek (sűrű »éljen Kellner« felkiáltások) és örömmel jelentem, miszerint sok akadályt legyőzve sikerült egyesületünket a megalakuláshoz vezetni. Most arra kérem az itt összegyűlt t. kartársakat, hogy az alakulást pártolják és mindenki erejéhez mérten támogassa és segítse.

A gyülekezet helyesléssel és éljenzéssel tudomásul veszi.

A szervezőbizottság pénztárosa Gindl János felolvassa a pénztári számadást részletesen.

A gyülekezet tudomásul veszi.

Kellner Aurél a szervezőbizottság elnöke, mivel a reábizott feladatnak megfelelt, megköszöni a kartársaknak a beléje helyezett bizalmat. Felkéri a tisztelt kartársakat, hogy közös ügyünk célját és annak széles körben való terjesztését mindenki szívében viselje, tartsa mindenki kötelességének odaadással ügyünket támogatni és pártolni.

Leteszi tisztségét, valamint a szervezőbizottság többi tisztviselőiét is, de az értekezlet vezetésére kér egy korelnököt megválasztani a gyülekezet kebeléből.

Urban Vilmos egyhangulag korelnöknek választatott.

Urban Vilmos elfogadja a korelnökséget és egész tehetségével fog

odahatni, hogy a beléje helyezett közbizalomra érdemessé tegye magát.

A jegyzőkönyv vezetésére Szedlák István, volt szervezőbizottsági jegyzőt kéri fel.

Urban Vilmos korelnök a fiókegyesületek megbizottjait, megbízó leveleik bemutatására kéri fel.

A fiókegyesületek megbizottjai leteszik a korelnök asztalára megbízó leveleiket.

Korelnök megvizsgálja a megbízó leveleket és tudtul adja a gyülekezetnek, hogy 11 megbizott által, 9 fiók, 174 taggal képviseltetik. Selmeczbánya és környékéről 76 tag van jelen, kik a tárgyaláson részt vesznek.

Tudomásul vétetik.

Urban Vilmos korelnök kérdést intéz, hogy elvileg elfogadják-e a kartársak a bányász és kohász altisztek országos egyesületének megalakulását.

Az összes megjelentek szívvél-lélekkal óhajtják a megalakulást, tehát Urban Vilmos kinyilatkoztatja, hogy a Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesülete megalakult.

Korelnök indítványozza, hogy Litschauer Lajos m. kir. főmérnök úr, a »Jó Szerencsét« szaklap szerkesztője egy 3 tagu küldöttség által felkéressék arra, hogy az alapszabályok tárgyalásán résztvegyen, mert e nehéz munkánál útmutatására és jó tanácsára számíthatunk, mivel mostanig is jóakarónk és tanácsadónk volt.

Helyesséssel fogadtatott a korelnök indítványa és 3 tagu küldöttség menesztetett Litschauer Lajos főmérnök úrhoz.

(Folytatjuk.)

□ □

A pénztár nyilvános nyugtatója.

A „Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületé“-nek pénztárába befizettek: Salgótarjáni fiók részéről: Oczvirk Henrik felvételi és tagsági díj fejében 2 koronát. A körmöczi fiók részéről: Lukács Antal tags. díj 1 koronát. A selmeczi fiók részéről: Schmidt János tags. és felvételi díj 2 kor., Wodráska Béla 2 kor., Bránszky István tags. díj 1 kor., Révai Adolf 1 kor. és Preisz Ferencz 1 koronát.

Selmeczbánya, 1908. évi július hó 8-án.

Gindl János, közp. pénztáros.